

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

1923-рэ ильэсийн
гээтхалэм
кыншегжээжьаа кыншээ

Адыгэ Голос адыга

макъ

№ 206 (21460)

2017-рэ ильэс

БЭРЭСКЭШХУ
ШЭКЮГҮҮМ и 17

Кыншетуутыгээр ыкни
нэмэгдэх кыншархэр
тисайт ижүүлэлтийн
WWW.ADYGOVOICE.RU

Адыгэ Республикаан и Правительствэ игъээст

Район хыкумым иунакэ Хакурынэхъаблэ кыншызэуахыгъ

Район хыкумым иадминистративнэ унакэ тыгъуасэ Шэуджэн
районымкэ куаджэу Хакурынэхъаблэ кыншызэуахыгъ.
Адыгейим и Лышъхэу Къумпыл Мурат Йофхабзэм хэлэжьагъ.

анаэ тирагигэдзагъ
хыкум йофхэр зафуу
зэхэцгээхэм хэгээ
гум илашгээхэм акула-
чээ зэрэрахыилэрэм,
цыифхэм къарыкто-
щымкэ хыкумыш-
хэм бэ зэрялтын-
гъэр агу кыншызэуахыгъ.

«Шо іепіләсэн-
гъэу шүхэлым, за-
фуу шүүзэрэзеклорэм
бэктэ ялтытыгъ цыиф-

хэм хыкумым цыхъэу
шүхэлым, зафуу шүүзэрэзеклорэм
бэктэ ялтытыгъ цыиф-

мышхэм я Урысые зэ-
фас кыншыгущызээ аш
фэгэхыгъэу кыншыгъа.
Къералыгъом илашгээхэм

хыкумышхэр зафуу зэрэ-
зеклонхэ фаэр джашигъум
хигъеунэфыкыгъа», —
кыншыгъа Адыгейим и Лышъхэу.

Адыгэ Республикаан и
Къералыгъо Совет — Хас-
самрэ Адыгэ Республикаан
и Ашъэрэхыкумрэ
ялашгээхэр иунакэ кыншыз-
эзэзэуахыгъэм фэш кын-
шыгушуагъэх. Йофхабзэм
хэлэжьагъхэр хыкумым
иофишшэхэр зэрэлажьэх-
хэрэм, йофшеплэ чыпилэх-
хэр зэрэзэтгээпсихы-
агъэм нэуасэ зафашыгъа,
кабинетыкхэр, хыкумышхэм
иофишшэхэр зыншыкторэ
залхэр зэрэгэлэгъутгъэх.

Адыгэ Республикаан
и Лышъхэу
ипресс-күүлыкъу
Сурэхээр А. Гусевим
тырихыгъэх.

Джаш фэдэу Адыгэ
Республикаан и Къералыгъо
Совет — Хасамрэ Ашъэрэхыкумрэ
и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, Адыгэ
Республикаан и Премьер-министрэ
игуадзэу Сапый Вячеслав, Адыгэ
Республикаан и Ашъэрэхыкумрэ
и Тхъаматэу Трэхъо Аслын, муниципалнэ
образование илашгээ
Мэрэтикъо Аслын унэр
кыншызэуахы зэхъум щы-
лагъэх.

Республикаан и Лышъхэу
Шэуджэн хыкумым иофишшэхэм афэ-

гушуагъ непэрэ уахьтэм
диштэрэ унэр кыншызэ-
зэуахыгъэм фэш. Районым
щыпсэухэрэмкэ а
хуугъээ-шагъэм мэхъанэ-
шко зэрилэр аш хигъэ-
унэфыкыгъ.

Видеоконференц зэлхы-
ныгъэ Урысыем и Ашъэрэхыкумрэ
хыкум, пышныжъя язы-
гъэхырэ учреждениехэм
адырээнэм фытгээпсы-
хэгъэ, присянжэ засе-
дательхэр зыхэлэжъэрэ
зэхэсигъохэр зыншыклошт
залри аш хэт.

Къумпыл Мурат Йофхабзэм хэлэжьагъхэм

Адыгейим и Лышъхэу Советскэ Союзым и Лыхъужъэу Андирхъое Хъусен имузей щылагъ

Адыгейим и Лышъхэу Къумпыл Мурат
Шэуджэн районым зэктэ, Советскэ Со-
юзым и Лыхъужъэу, усаклоу Андирхъое
Хъусен имемориальнэ музей щылагъ.

Тичыпилэгъу лыхъужъ-
ныгъэшко зэрээрихыагъэр
аашмыгъупшэнэм пае я
80-рэ ильэсэхэм яублэ-
гъум мы музейр куад-
жэу Хакурынэхъаблэ
кыншызэуахыгъ. 1941-рэ
ильэсэм младшэ полит-
рукэу Андирхъое Хъусен
Луганскэ хэкумкэ куад-
жэу Дьяково дэж щы-
фэхыгъ. Украинан куад-
жэм дэсхэм джы кынз-

ищыкэгъе псөольэшын
иофишшэхэр рашылгагъэх.
Республикаан, чыпилэ бюджетхэм,
фондэу «Текно-
ногъ» зыфилорэм аш
пае мыльку къахагъэ-
кыгъ, спонсорхэри ах-
шэктэ къаделагъэх.

Республикаан и Лышъхэу Советскэ Союзым и
Лыхъужъэу имузей экспонатхэу чэлхэхэм нэуасэ
зафишыгъ, шэжъ тхы-
льям дэтхагъ. Непэктэ
ятфэнэрэ шэжъ тхыльям
ягушылэ фабэхэр къыдан-
х, апериллэимэ музей
зээгыгэлэгъугъэхэ-
хыкэхэр адэтхагъэх.

Музейм идиректорэу
Мэрэтикъо Сайхатэрэ
экспуриицехэр зезицэу
Хүйт Фатимэрэ кыншээ-
ротагъэмкэ, Андирхъое
Хъусен ишынэгъэрэ
итворчествэрэ афэгээ-
хыгъэ экспонат 1830-рэ
фэдиз музейм къыншагъэ-
льагъо. Я 30-рэ ильэс-
хэр ары усэктэ ныжбын-
кэм иапэрэ усэхэр кын-
шахутхэу заублэгъагъэр. Я
70-рэ ильэсэхэм «Орэд
къэслют» зыфилорэ тхы-
льям ахэр щыншэхахуяа-
гыгъагъэх.

«Андирхъое Хъусен
ишынэгъэрэ узэрэпсэун,
Хэгээгүүр шу зэрэлжэ-
гъун фаемкэ щысэте-

хилэшлуу щыт. Аш лы-
хъужъынгъэу зэрихыа-
гъэр ашыгъупшэ хынштэл,
ныжбынкэхэмкэ ар щы-
сэтихылэу щытын фэе.
Гээшээ клако зиэгъэ ти-
чыпилэгъу льэшэу тирэ-
гушхо. Республикаан щы-
псэухэрэм, ихыкэхэм
мы музейр якулэу
щытын мэхъанэшко
иэу сэлтийтэ. Дэгьюу зэ-
рэлажьэхэрэм, Лыхъужъ-
ыр зэрэгэлэгъэрэм
апае музейм юф щы-
зышхэрэм льэшэу са-
фэрэз», — кыншыгъа Къум-
пыл Мурат.

Адыгэ Республикаан
и Лышъхэу
ипресс-күүлыкъу

СПОРТ БЭНАКІЭХЭР. ДУНАИМ ИЗЭНЭКЬОКЬУ

Хэгъэгум щытхъур къифэзыхьыгъэр

Дунаим спорт бэнэнымкээ изэнэкьюку Шъачэ щыкъуагь. Панкратионным хэхъэхэр едзыгъохэм спортсменхэр ахэлжьагъэх. Адыгэ Республика, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэшэ-Щэрджэсүм ялтыклохэр Урысүем ихэшьшикъыгъэ командэ хэтхэу медальхэр къыдахыгъэх.

— Олимпиадэ джэгунхэм яспорт Унэшо зэнэкьюкур щыкъуагь, — къелуатэ Адыгэ Республика панкратионымкээ ифедерацие ихаматэу, тренерэу Къэлешъэо Аскэр. — Зэхэшэн юфыгъохэмкээ 1980-ын къитфэхүгъэхэм гээзэтийки «тхашуугъэпсэу» яслюжын сшоигуу. Тызэрээкъотын ишуагъэкэ тибэнаклохэм медальхэр къыдахыгъэху сэлъытэ.

— Зэнэкьюкум къэралыгъо 25-рэ хэлэжьагь. Хэта анах лъэшхэр?

гъоу зыцІэ къепІуагъэхэр панкратионным фежъэгъа-къэх?

— Аш фэдэ упчилэв сикье-жэштэгъ. Спорт бэнакіэхэм СНГ-м хахъэхэр къэралыгъохэм ухазырынгъэ дэгүү ял. Къулайнгъэу тиспортынхэм ахэллыр дунаим щашэ, льйтэнгъэ къытфашы.

Адыгэим, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэшэ-Щэрджэсүм ябэнкъу 10 зэнэкьюкум хэлэжьагь,

бэнагь, зэкьюш спортсменхэр финалым щызэлукагъэх.

Спортым иветеранхэр шыхъафэу зэнэкьюкугъэх. Хэта къахэбгъэштийр?

— Къэбэртэе-Бэлькъарым икомандэ зы дышэ медальыхыгъ.

**Ильэс 18 — 19 зы-
ныбжъхэм сыда къялІолІ-
щтийр?**

— Сакъыщхуу сшоигуу. Адыгэим щыщэу Елшээ Инал, кг 60, дышэ медалыр къыфагъэшьшишагь. Къэрэшэ-Щэрджэсүм, Къэбэртэе-Бэлькъарым ябэнаклохэм медалиту къахыгъ.

**Хульфыгъэхэм язэн-
кьюку тибэнаклохэр чанэу
зэрэхэлэжьагъэхэр тэши.**

— Хъорэл Ислам, кг 66-рэ, ятлонэрэ чыпилэр къыфагъэшьшишагь. Юрий Верениценэр дышэ медалым фэбанээ, клаух зэлүкэгүм Иран къыкыгъэм щенэкьюкугъ. Юрэ икъулайнгъи, къуачилэр зэрилсэхьагъэри къы-

— Клалэхэр еджэх, юф ашэ, лъэпкэ зэхахъэхэм ахэлажьэх. Елшээ Инал Адыгэ къэралыгъо университетын иколледж щеджэ. Юрий Верениценэр Адыгэ къэралыгъо университетын физкультурэмрэ дзюдомрэкэ и Институт къуухыгъ. Хъорэл Ислам Адыгэ къэралыгъо университетын юрист сэнэхбатыр щызэригъэгъотыгъ, нэбгыритуми юф ашэ.

**Адыгэ къашъор,
шъуашэр**

**Зэнэкьюкум икъызэ-
хын фэгъэхьыгъэ зэхахъэм
тильэпкэ искуствэ уасэу
къыщыфашигъэм укы-
тегущи. Имэ тигонэцт.**

— Шалсыгъэ шьольтырим иансамблэу Шхэккэнишхом щызэхашагъэм лъэпкэ искуствэм идэхагъэ къыгъэлэгъуагь. «Лъэперышъом» үүж хульфыгъэ къашуу къашыгъэр бэмэ агьешэгъуагь. Адыгэ шуашэр ашодахэу тиартихэм аготхэу нэпэепль сурэтхэр атырахыгъэх.

Адыгэ джэгур...

— Аш 1980-ын къэралыгъохэм къарькыгъэхэри щыуджыгъэх. Телефонхэмкээ, нэмэгдэхэмкээ атырахыгъэ сурэтхэр дунэе къебархэм ашыг хуугъэх. Панкратионымкээ Дунэе Комитетын президентэу Итало Морело Италием къыкыгъ. «Шонопсэу, лъешэ тыжъугъэгушуагь», — къытигуагь.

**Шуусурэтхэм ся-
плыши, адыгэ быракыр
зэрэжьугъэбэтахъэр бэ-
мэ ашлагъэшэгъон.**

— Уцышо быракырэу жьогъо 12-р къызыхэлдидыкырэр зыдэтымыштэу зэнэкьюкум тыхэлэжъэнэу гъогу тытхэхэрэп. Ти-командэ урсыхуу хэтхэм, адыгэхэм, нэмэгдэхэмкээ ашыгхэм быракыр зырыз ял. Къешуаклохэм быракыр агъэбыйатээ чичгур къагъэдахэ, спортсменхэм быракыр лъагэу аялты. Аш фэдэ зэхахъэхэр мэфэкэ шыныгъэ къэгъапшэх.

**Аскэр, тизэдэгущи. И-
гъу икъиух нахь зэхуухыгъэу
панкратионным къыщыте-
гущи. Адыгэ бэнакъу
хэчхасэм ар фагъадэ.**

— Тэрэз зыфаплэр. Къуачилэр, лъыгъэр зищыкэгъэ бэнакъу ар щыт. Адыгэхэм яшэнхэзэхэм, пүнүгъэм, спортны чыпилэр зищыкэгъэ нахь игъекотыгъэу татегущиэ тшоигуу.

**Дэгүү. Шуугъэхъагъэ-
хэм ахэжьугъэхъонэу ишү-
фэтэо.**

— Тхуаугъэпсэу.
ЕМТЫЛЬ Нурбий.
Сурэтхэм итхэр: зэнэкьюкум щытхууцэхэр къыщыдэзыхыгъэхэр.

**Зэхэзшагъэр
ыкъи къыдэзы-
гъэкъырэр:**

Адыгэ Республика, лъэпкэ Иофхэмкээ, Икъыб къэралхэм ашыг пэурэ тильэпкэгъэхэм адыгэ ѡзэхъи-гъэхэмкээ ыкъи къэбэр жуугъэхэм аямалхэмкээ и Комитет Адресыр: ур. Крестянскэр, 236

**Редакциер
зыдэшылэр:**
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къаихырэр А4-къэ заджэхэр тхахэхуу
зипчагъэкээ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлхэр, шрифтыр 12-м
нахь цыкунэу щытэп.
Мы шапхъэхэм ади-
муштэрэхъэхэр
редакцием
зэкъегъэлжых.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**
Урсые Федерацием
хэутын Иофхэмкээ,
телерадиокэтын-
хэмкээ ыкъи зэлъы-
Иссыккын амалхэмкээ
и Министерствэ
и Төмөр-Кавказ
чыпилэр гээоры-
шапл, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушыхъатырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Зэккэнишхом
пчагъээр**
3855
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2815

Хэутын узцы-
кэлхэнэу щыт ухажтэр
Сыхытэр 18.00
Зыщикилхэгъэх
ухажтэр
Сыхытэр 18.00

Редактор
шхъялэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъялэр
игуадзэр
Мэшлэкъо С. А.

Пшыэдэгъыж
зыхыэр секретарыр
Хъурмэ
Х. Х.

— Япониер, Италиер, Индиер, Иран, СССР хэгъэгум хэтыгъэхэ республикэхэр, нэмэгдэхэмкээ медальхэм афэбэнагъэх. Урсые Федерацием икомандэ апэрэ чыпилэр къыдихыгъ. Казахстан ятлонэрэ чыпилэр ыубытыгъ, Украина ящэнэрэ хуугъэх. Белоруссием я 4-рэ чыпилэр зэрихыгъээр гъехъагъэкэ фалъэгъуагь.

— Хагъэунэфыкъырэ чыпилхээр зыфагъэшьошагъэхэр СССР хэгъэгушоу тиагъэм хэтыгъэх. Къэралы-

**ягъэхъагъэхэм тащыгъэ-
гъузэба.**

— Сигуалэу ашигынхагъэ щытэштэ. Зэкьюш Республикахэм медали 9 къыдахыгъ. Спортымкээ дунэе класс зиэ мастерэр Шэуджэн Альберт, кг 60, Къэбэртэе-Бэлькъарым щэпсэу, дышэ медалыр къыдихыгъ. «Атлима» зыфилор шыкъыр ары зыхэлэжьагъэр. Къэрэшэ-Щэрджэсүм ибэнаклоу Кыыш Рэмэзанэ, кг 71-рэ, апэрэ чыпилэр къыдихыгъ. Къэбэртэе-Бэлькъарым къыкыгъэ Клыакори мы купым щы-

гъэлэгъуагъэх, дышэ медалыр ыбгъэ къыхэлдидыкырэр Адыгэим къэкъожыгъ.

**Юрий Верениценэм
адыгабзэр къыгурэло...**

— Ар адыгэ махъльэ, тильэпкэ шэнхэзэхэри ешлэх, ныбджэгъушу. Киргизиет, Казахстан, Иран ябэнаклохэм атекуагь. — **Тиреспублика ибэнаклохэу укызытегущи. Эхэрээр общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» къырагъэблагъэхи, ящытхуу аялуагь.**